NORAKSTS
Lieta Nr. A 42475407
A 2453-08/21

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2008.gada 26.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Petrovska,

piedaloties pieteicējam *A.P.*,
atbildētāja Grobiņas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Grobiņas pagasta padomes pilnvarotajai pārstāvei Maijai Kudumai,

atklātā tiesas sēdē 2008.gada 6.jūnijā Antonijas ielā 6, Rīgā, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.P.* pieteikuma par Grobiņas pagasta padomes 2007.gada 21.marta lēmuma (sēdes protokols Nr.5, 8§) atcelšanu, mantisko zaudējumu 2044 latu apmērā un morālā kaitējuma 4540 latu apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2007.gada 16.aprīlī saņemts *A.P.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par Grobiņas pagasta padomes (turpmāk – atbildētājs) 2007.gada 21.marta lēmuma (sēdes protokols Nr.5, 8§) (turpmāk – Lēmums) atcelšanu, mantisko zaudējumu 2044 latu apmērā un morālā kaitējuma 4540 latu apmērā atlīdzināšanu

Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 16.aprīļa tiesneša lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[2] No lietas materiāliem secināms, ka 2006.gada 21.septembrī pieteicējs vērsās pie atbildētāja ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu 4000 latu apmērā.

2007.gada 21.martā atbildētājs ar Lēmumu noraidīja pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu.

[3] Uzskatot Lēmumu par nepamatotu, pieteicējs iesniedza pieteikumu tiesā.

Savā pieteikumā pieteicējs nepiekrīt Lēmumam un norāda, ka:

[3.1] 2006.gada 21.septembrī pieteicējs iesniedzis atbildētājam iesniegumu, kurš tika reģistrēts ar numuru 3-21/825, par zaudējumu atlīdzinājumu, kurus atbildētājs pieteicējam nodarījis, nepildot tai ar likumu „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" uzliktos pienākumus, tas ir, nenosūtot privatizācijai nodotās dzīvojamās mājas pieteicējam izīrētā dzīvokļa privatizācijas piedāvājumu.

[3.2] 2007.gada 31.martā atbildētājs pieteicējam nosūtīja sēdes protokola izrakstu, kurā norādīts, ka atbildētājs noraida pieteicēja iesniegumu par zaudējuma atlīdzināšanu.

Lēmuma motivācijas daļā atbildētājs atsaucas uz to, ka sākoties privatizācijas procesam, privatizācijas komisijas priekšsēdētāja personīgi vairākkārt ieradusies pieteicēja dzīves vietā, lai nodotu privatizācijas paziņojumu, taču pieteicēju dzīves vietā nav sastapusi.

[3.3] Pieteicējs uzskata, ka atbildētājs kļūdaini izvēlējies privatizācijas paziņojuma nogādāšanas veidu, tādejādi ar savu rīcību nenodrošinot likuma „Par pašvaldībām" 3.pantā noteikto funkciju izpildi un likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" pašvaldībai uzlikto pienākumu izpildi.

[3.4] Pieteicējam nosūtītajā sēdes protokolā norādīts, ka lēmuma pieņemšanā par pieteicēja iesnieguma noraidīšanu balsojis arī *M.E.*. Pieteicējs uzskata, ka tādejādi atbildētājs pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 14.[1] definēto procesuālā taisnīguma principu, jo *M.E.* bija Grobiņas pagasta padomes priekšsēdētājs iepriekšējā sasaukuma padomei, tātad amatpersona, kurai vajadzēja organizēt un kontrolēt pašvaldības darbu un kuras bezdarbības rezultātā pieteicējam nodarīti zaudējumi un par kuras objektivitāti var pastāvēt pamatotas šaubas.

[3.5] Atbildētājs, pieņemot Lēmumu nav ievērojis Administratīvā procesa likuma 5.pantā definēto personas tiesību ievērošanas principu, jo atbildētājs nav ievērojis pieteicēja tiesības un intereses iegūt īpašumā privatizācijai nodotu dzīvokli un saņemt atlīdzinājumu par morālo zaudējumu, kas nodarīts ar iestādes prettiesisku faktisko rīcību, nenosūtot pieteicējam privatizācijas paziņojumu.

Atbildētājs pieņemot Lēmumu nav ievērojis arī Administratīvā procesa likuma 10.pantā definēto tiesiskās paļāvības principu, privatizācijas paziņojuma nesaņemšanā vainojot pieteicēju sakarā ar neatrašanos dzīves vietā un ģimenes locekļu neesamību laikā, kad privatizācijas komisijas priekšsēdētāja personīgi ieradusies nodot privatizācijas paziņojumu, bet neatzīstot, ka kļūdaina bijusi pašas iestādes rīcība, izvēloties nepareizu privatizācijas paziņojuma nogādāšanas veidu.

[3.6] Pieteicējs norāda, ka Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.pantā noteikts, ka lēmējiestāde mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu un pieņem lēmumu par zaudējuma atlīdzinājuma piešķiršanu un atlīdzinājuma apmēru vai arī par iesnieguma noraidīšanu.

Atbildētājs pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu saņēma 2006.gada 21.septembrī, bet lēmumu pieņēma 2007.gada 21.martā, tātad likumā noteikto termiņu nokavējot par 5 mēnešiem.

[3.7] 2007.gada 3.janvārī Latvijas Republikas Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija nosūtīja atbildētājam ministrijas valsts sekretāres parakstītu vēstuli, kurā, atsaucoties uz pieteicēja sūdzību, lūdza izskatīt pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzību un pieņemt lēmumu.

Tomēr neskatoties arī uz šādu lūgumu, atbildētājs turpināja ignorēt ar likumu uzlikto pienākumu un demonstrēt darba stilu, kas nav savienojams ar labas pārvaldības principu. Šādi pieļaujot bezdarbību un novilcinot lēmuma pieņemšanu, atbildētājs ir radījis pieteicējam morālu kaitējumu, kura rašanās nosacījumi paredzēti Administratīvā procesa likuma 49.panta trešajā daļā, bet tiesības pieprasīt atlīdzinājumu par morālo kaitējumu paredzētas Administratīvā procesa likuma 92.pantā.

[3.8] Pieteicējs lūdz tiesu pieņemt lēmumu par nodarītā mantiskā kaitējuma (īpašumā neiegūts dzīvoklis) atlīdzinājuma piedzīšanu pieteicējam par labu no

atbildētāja 2044 latu apmērā, ko veido dzīvokļa privatizācijai noteiktās maksas 73 privatizācijas sertifikāti vērtība un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 4000 latu apmērā.

Morālā kaitējuma atlīdzinājuma summas pamatojums sekojošs: attiecīgajā administratīvajā teritorijā pieteicējs dzīvo kopš 1981.gada, tātad līdz kaitējuma atlīdzinājuma pieprasīšanas brīdim 25 gadus, būdams likumpaklausīgs pilsonis un godīgs nodokļu maksātājs, bet pašvaldības prettiesiskā bezdarbība ir sagrāvusi pieteicēja ticību pašvaldības tiesiskai rīcībai arī nākotnē, tādēļ pieteicējs uzskata, ka par katru administratīvajā teritorijā nodzīvoto dienu saņemts l (viens) lats kompensē viņam sagādātās morālās ciešanas. Tātad aprēķina formula ir sekojoša: 25 gadi reiz 365 dienas gadā reiz l lats dienā ir 9125 lati. Tā kā pašvaldības budžetam ir ierobežotas iespējas, pieteicējs piekrīt samazināt uz pusi un apmierināt savas morālas ciešanas ar summu 4562 lati 50 santīmi. Turpinot izrādīt pretimnākšanu Grobiņas pagasta padomei piekrīt noapaļot šo summu uz 4000 latiem.

Tā kā novilcinot lēmuma pieņemšanu par 5 mēnešiem atbildētājs ir nodarījis pieteicējam morālo kaitējumu, bet Administratīvā procesa likuma 49.pantā un 92.pantā ir paredzēta iespēja pieprasīt atlīdzinājumu par šādu kaitējumu, pieteicējs lūdz tiesu piedzīt viņam par labu no Grobiņas pagasta padomes morālā kaitējuma atlīdzinājumu 540 latu.

Morālā kaitējuma atlīdzinājuma summas pamatojums sekojošs: pieteicējs uzskata, ka morālās ciešanas var atlīdzināt naudas summa, kas vienāda ar valstī noteikto minimālo mēnešalgu par katru mēnesi, kura laikā tika novilcināta lēmuma pieņemšana - par diviem 2006.gada mēnešiem - novembri un decembri 90 latu mēnesī, par trīs 2007.gada mēnešiem - 120 latu mēnesī.

Kā arī pieteicējs lūdzu tiesu piedzīt pieteicējam par labu no atbildētāja izdevumus - valsts nodevu par lietas ierosināšanu tiesā 10 latu apmērā.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2006.gada 4.septembrī saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi. Atbildētājs pieteikumu neatzīst un uzskata par nepamatotu balstoties uz sekojošiem argumentiem.

[4.1] Atbildētājs uzskata, ka privatizācijas process, kas valstī sācies 90-ajos gados un turpinājās ~ 10 gadus, bija atklāts un visumā zināms gan Grobiņas pagastā, gan visā valstī kopumā, tas nebija slēpts process - informācija bija pieejama gan pagasta padomē, gan visos masu saziņas līdzekļos (arī pagasta avīzē), tika izlikti informatīvi paziņojumu pie visām daudzdzīvokļu mājām un privatizācijas termiņam ejot uz beigām, par to tika informēti visi iedzīvotāji, ievietojot informācijas tekstu rēķinā.

Atbildētājs norāda, ka pieteicējs kā pilsonis savulaik ir arī saņēmis privatizācijas sertifikātus, kas faktiski sākumā bija paredzēti īrēto dzīvokļu privatizācijai, sekojoši, kad iedzīvotāji privatizēja savus dzīvokļus, tad pieteicējam bija visas iespējas jau tolaik noskaidrot pašvaldībā par privatizācijas iespējām, kas kopumā liek apšaubīt vai viņš vispār ir gribējis iegūt savā īpašumā dzīvokli, un apzinoties, ka pašvaldībai nav pamats lauzt īres līgumu un līdz ar to izlikt viņu no īrētā dzīvokļa, atbildētājs pieļauj, ka dzīvokļa privatizācija šajā gadījumā pieteicējam nešķita aktuāla.

[4.2] Atbildētājs norāda, ka pieteicējs pagasta padomes ēkā regulāri maksāja savus rēķinus par īri un komunālajiem pakalpojumiem, tādejādi atbildētājam rodas

jautājums - kāpēc pieteicējs blakus kabinetā nevarēja ieiet un pajautāt par privatizāciju!?

Uz pieteicēja pieteikumā norādīto - .....būdams likumpaklausīgs pilsonis un nodokļu maksātājs..." - pilsoņiem ir ne tikai tiesības, bet arī pienākumi, tai skaitā interesēties par notiekošo savā pašvaldībā.

[4.3] Atbildētājs norāda, ka likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 29.panta ceturtā daļa nosaka, ka privatizācijas paziņojums uzskatāms par saņemtu no brīža, kad īrnieks vai kāds no viņa ģimenes pilngadīgajiem locekļiem, mākslinieka darbnīcas vai neapdzīvojamās telpas nomnieks vai zemes īpašnieks ar savu parakstu apliecinājis, ka šo paziņojumu saņēmis. Savukārt 90-ajos gados, kad mājas tika nodotas privatizācijai, pašvaldības budžetā nebija tādu līdzekļu, lai visiem iedzīvotājiem nosūtītu privatizācijas paziņojumus ierakstītās vēstulēs, kas apliecinātu to saņemšanu, tādēļ arī tika nolemts, ka Privatizācijas komisija iedzīvotājus apbraukās personīgi.

Daudzdzīvokļu māja pēc adreses Grobiņas pagasts, Kuršu iela 1 tika nodota privatizācijai 1999.gada 16.decembrī ar Grobiņas pagasta padomes lēmumu Nr.13, §11, kas norāda, ka pašvaldība nav liegusi saviem iedzīvotājiem tiesības iegūt īpašumā dzīvokļus, to apliecina arī fakts, ka pieteicēja kaimiņi ir saņēmuši privatizācijas paziņojumus pret parakstu.

[4.4] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantu, morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Atbildētājs neuzskata, ka pašvaldības rīcība šajā gadījumā ir bijusi apzināti bezatbildīga vai prettiesiska vai ar mērķi aizskart pilsoņu tiesības uz īpašumu, kas pieteicējam nodarījusi šo būtisko kaitējumu, lai pašvaldība kompensētu pieteicējam materiālo vai morālo kaitējumu no pašvaldības budžeta (citu nodokļu maksātāju naudas). Turklāt pieteicējs 2006.gada augustā zvanīja Privatizācijas komisijas priekšsēdētājai interesējoties par privatizāciju un saņemdams pozitīvu atbildi, šo iespēju tomēr neizmantoja, tomēr arī šobrīd atbildētājs ir gatavs nākt pretī pieteicējam un pieņemt lēmumu par privatizācijas atļaušanu pēc termiņa beigām vispārējā kārtībā.

[4.5] Atbildētājs norāda, ka Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.pants ir paredzējis cietušās personas līdzatbildību, kas nosaka, ka cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, nav darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Pieteicējs pēc visa spriežot ir izglītots cilvēks, labi pārzina likumus, ir rīcībspējīgs, nav invalīds, nav izolēts no sabiedrības - sekojoši, nav darījis visu iespējamo, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu, bet tieši otrādi, ir nogaidījis likumā noteikto privatizācijas pieteikumu iesniegšanas beigu datumu, kas noteikts -2006.gada 31.augusts (pirmais pieteicēja iesniegums saņemts 2006.gada 13.septembrī).

Savukārt minētā likuma 10.panta otrā daļā nosaka, ka cietušais nav tiesīgs saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs savu pieteikumu uzturēja pamatojoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem. Tiesas sēdē pieteicējs arī precizēja savu pieteikumu (iesniedzot pieteikuma precizējumu arī rakstveidā), norādot, ka lūdz tiesu atzīst par prettiesisku atbildētāja faktisko rīcību, nenosūtot pieteicējam dzīvokļa privatizācijas paziņojumu, kā rezultātā arī radās pieteikumā norādītie zaudējumi un kaitējums.

Tiesas sēdē atbildētāja pilnvarotā pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos minētajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku lietā iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem, kā arī tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, secina, ka pieteikuma daļā tiesvedība ir izbeidzama, bet pārējā daļā pieteikums ir noraidāms.

[8] Tiesa konstatē sekojošus faktus, par kuriem lietā nav strīda.

[8.1] Ar Grobiņas pagasta padomes 1999.gada 16.decembra lēmumu Nr.13 „Par dzīvojamo māju nodošanu privatizācijai" dzīvojamā māja, kurā atrodas pieteicēja īrētais dzīvoklis, nodota privatizācijai (lietas lapa 19)

[8.2] 2006.gada 13.septembrī pieteicējs vērsās ar iesniegumu pie atbildētāja, lūdzot darīt zināmu, vai dzīvokļi mājā Kuršu ielā 1, Grobiņas pagastā, ir nodoti privatizācijai (lietas lapa 20).

[8.3] 2006.gada 21.septembrī pieteicējs vērsās ar iesniegumu pie atbildētāja par zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar to, ka atbildētājs nav izpildījis savu ar likumu uzlikto pienākumu, proti, nav nosūtījis pieteicējam dzīvokļa privatizācijas paziņojumu (lietas lapa 7).

[8.3] Ar atbildētāja Lēmumu pieteicēja iesniegums par zaudējumu atlīdzināšanu tika noraidīts (lietas lapa 8).

[9] Tiesas sēdē pieteicējs precizēja savu prasījumu, lūdzot tiesu atzīt par prettiesisku atbildētāja faktisko rīcību (lietas lapa 32).

Ievērojot minēto, tiesa konstatē, ka pieteicējs vērsies tiesā ar pieteikumu par atbildētāja faktiskās rīcības, bezdarbības, atzīšanu par prettiesisku, Lēmuma atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu.

[10] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.pantam pieteikumu tiesā var iesniegt tikai par: administratīvā akta izdošanu, atcelšanu (atcelšana pilnībā vai daļā, arī grozīšana) vai spēkā esamību (atzīšana par spēkā neesošu, atzīšana par spēku zaudējušu, arī atcelta administratīva akta atzīšana par spēkā esošu); iestādes faktisko rīcību; no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams realizēt ar šā panta 1. un 2.punktā minēto pieteikumu; publisko tiesību līguma atbilstību tiesību normām, tā spēkā esamību vai izpildes pareizību.

Savā pieteikumā pieteicējs ir lūdzis atcelt atbildētāja Lēmumu, ar kuru atteikts atlīdzināt pieteicējam zaudējumus un nodarīto morālo kaitējumu.

Tādējādi secināms, ka pieteicējs savā pieteikumā ir ietvēris prasījumu par pārsūdzētā administratīvā akta atcelšanu, nevis atzīšanu par spēkā neesošu, kas ir

atšķirīgs prasījuma priekšmets. Tomēr, atzīstot administratīvo aktu par spēkā neesošu, tiesa nepārkāps prasījuma robežas, jo:

1) gan pārbaudot spēkā esamību, gan atcelšanas nepieciešamību, tiesai ir jāpārbauda pārsūdzētā administratīvā akta tiesiskums, tātad pārbaudes priekšmets ir identisks;

2) nav iespējams atcelt spēkā neesošu administratīvo aktu;

3) pieteicējam uz pieteikuma iesniegšanas vai lietas izskatīšanas sākuma brīdi var nebūt skaidrs administratīvā akta tiesiskuma novērtējums, tiesas spriedums par to nav paredzams, tāpēc arī precīzā prasījuma noformulēšana ir apgrūtināta; lai šā iemesla dēļ pieteicējs caur nepareiza pieteikuma iesniegšanu nezaudētu savas tiesības uz tiesisku administratīvo aktu, tiesai ir jābūt iespējai pārbaudīt administratīvā akta tiesiskumu un izdarīt pareizus secinājumus par to, t.i., atzīstot administratīvo aktu par spēkā neesošu, vai arī atceļot to.

Turklāt, kā vairākos savos spriedumos ir atzinis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, ka atteikums ir negatīvs administratīvs akts, kas neko nemaina personas tiesiskajā stāvoklī un tam nav turpinošas iedarbības. Līdz ar to nav iespējams runāt par atteikuma kā tāda spēka zaudēšanu vai atcelšanu. Atceļot atteikumu, personas tiesiskajā stāvoklī nekas nemainās. Tāpēc arī atteikuma gadījumā pieteikuma priekšmets tiesā ir labvēlīga administratīvā akta izdošana. Ja labvēlīga administratīvā akta izdošana nav iespējama, tad tiesa var vērtēt tikai atteikuma prettiesiskumu *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 3.marta spriedumu lietā Nr.SKA-34/2007, 2007.gada 14.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-255/2007).*

Kā atzīts līdzšinējā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta praksē, šādu divu prasījumu nodalīšana nav pareiza, parasti tie kopumā veido vienu prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Savukārt prasījums par nelabvēlīga administratīvā akta atcelšanu šādā gadījumā nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets, jo nelabvēlīga administratīvā akta atcelšana pati par sevi nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. Tādu labumu var dot tikai labvēlīga akta izdošana. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, proti, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-295 15.punktu, 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-14 17.punktu un 2006.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415 17.punktu).*

Ievērojot minēto, tiesa secina, ka pieteicēja prasījums par zaudējumu un nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu kopumā ir vērtējams kā pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments tiesu praksē ir atzinis, ka skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (Administratīvā procesa likuma 254.pants), tiesai jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. To darot, tiesai jāņem vērā visi būtiskie apstākļi, neatkarīgi no tā, vai negatīvajā administratīvajā aktā, ar kuru atteikts apmierināt pieteicēja prasījumu, šie apstākļi ir norādīti. Administratīvais akts šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts,

tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Tas izriet no tā, ka šādā gadījumā administratīvā akta (atteikuma izdot labvēlīgu aktu) atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. (*skat. lietu SKA-415/2006, 17.punkts*).

Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta (par zaudējumu un nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu) izdošanas priekšnoteikumi.

[11] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103.pantam administratīvā procesa tiesā būtība ir tiesas kontrole pār iestādes izdota administratīvā akta vai iestādes faktiskās rīcības tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros. Tiesa administratīvajā procesā noskaidro, vai iestādes faktiskā rīcība atbilst šā likuma noteikumiem un citām tiesību normām.

Tādējādi, lai persona varētu vērsties ar pieteikumu administratīvajā tiesā, strīda pamatā jābūt administratīvajam aktam, faktiskajai rīcībai vai publisko tiesību līgumam.

[12] Lietā ir strīds par to, vai atbildētāja bezdarbība, proti, dzīvokļa privatizācijas paziņojuma nenosūtīšana, ir atzīstama par prettiesisku, kā arī vai atbildētāja Lēmums ir tiesisks un pamatots, un vai par atbildes nesniegšana likumā noteiktā termiņā uz pieteicēja iesniegumu ir atlīdzināmi pieteicēja norādītais morālais kaitējums.

[13] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējs lūdz atzīt par prettiesisku atbildētāja faktisko rīcību – bezdarbību, nenosūtot pieteicējam dzīvokļa privatizācijas paziņojumu, kā arī atbildētāja faktisko rīcību neatbildot uz pieteicēja iesniegumu likumā noteiktā termiņā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 89.pantu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Iestādes procesuālās darbības (darbības, kurām trūkst galējā noregulējuma rakstura) nav faktiskā rīcība.

Faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību, kā arī iestādes sniegta izziņa.

No minētās tiesību normas izriet šādas faktiskās rīcības pazīmes: 1) tā ir rīcība (darbība vai bezdarbība), 2) kuru veic iestāde, 3) publisko tiesību jomā, 4) tai ir faktiskas sekas (tā rada vai var radīt tiesību aizskārumu), 5) tā adresēta individuālai personai, taču 6) tā nav administratīvs akts.

Lai konkrētu iestādes rīcību varētu uzskatīt par tās faktisku rīcību ar no tās izrietošajām Administratīvā procesa likuma paredzētajām tiesiskajām sekām, jākonstatē visas iepriekšminētās pazīmes.

Turklāt viena no faktiskās rīcības obligātajām pazīmēm ir tāda, ka faktiskā rīcība nav administratīvais akts.

Kā citā lietā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, no minētās tiesību normas izriet, ka iestādes faktiskai rīcībai ir jāatbilst tām pašām pazīmēm, kurām atbilst administratīvais akts, tikai iestādes faktiskā rīcība ir vērsta uz faktisku nevis tiesisku seku radīšanu privātpersonai (*Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 24. janvāra lēmuma SKA-110 8.punkts*).

Vērtējot Administratīvā procesa likuma 89.pantu kopsakarā ar citām Administratīvā procesa likuma normām, jāņem vērā, ka administratīvās tiesas kontrolei pakļautā faktiskā rīcība vienmēr ir saistīta tikai ar konkrētām, individuāla rakstura darbībām, vai bezdarbību, attiecībā uz konkrētu personu, un tas izriet no Administratīvā procesa likuma 2.panta 2.punkta, kur noteikts, ka Administratīvā procesa likuma pamatmērķis ir pakļaut tiesu varas kontrolei izpildvaras darbības, kuras attiecas uz konkrētām publiski tiesiskajām attiecībām starp valsti un privātpersonu.

No minētā secināms, ka administratīvais process savā būtībā ir valsts attiecības ar personu no vienas puses un privātpersonu no otras puses.

Savukārt, ja pieteikuma priekšmets neatbilst nevienai no minētajām kategorijām, lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā (*sk., piemēram, Senāta 2006.gada 8.augusta lēmuma lietā Nr.SKA-396/2006 6.punktu, 2006.gada 22.augusta lēmuma lietā Nr.SKKA-452/2006 6.punktu, 2007.gada 20.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-217/2007 11.punktu*).

[14] Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savā 2008.gada 3.jūnija spriedumā lietā SKA-234/2008, lai varētu vērsties tiesā administratīvā procesa kārtībā par kādu valsts rīcību, vispārīgs noteikums ir tāds, ka sekām, kas ir radušās, ir galīgā noregulējuma raksturs. Tas izriet no Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas. Šajā tiesību normā kā viens no administratīvā akta pamatelementiem norādītas tiesiskās sekas, kas nozīmē, ka lēmums, kas atzīstams par administratīvo aktu, saistoši ietekmē kādas tiesiskās attiecības un līdz ar to skar kādas personas tiesības vai tiesiskās intereses. Līdz ar to tad, kad persona ir noskaidrojusi valsts galīgo attieksmi konkrētajā jautājumā (piemēram, saņemot lēmumu, ar kuru personai uzlikts kāds pienākums, un apstrīdēšanas procesa ietvaros nepanākot sev vēlamo rezultātu), jautājums par valsts rīcības pareizību ir nododams tiesas kontrolei. Procesa laikā iestāde var būt veikusi darbības vai pieņēmusi starplēmumus, kas ir vērsti uz galīgā lēmuma pieņemšanu, tāpēc parasti tie nav atsevišķi pārsūdzami, bet ir pārbaudāmi kā iespējami procesuāli pārkāpumi pēc tam, kad process ir noslēdzies un ir pārsūdzēts galīgais lēmums – administratīvais akts.

Ņemot vērā iepriekš teikto, tiesa uzskata, ka jautājums par atbildētāja bezdarbības, proti, dzīvokļa privatizācijas paziņojuma nenosūtīšanu, tiesiskumu nav vērtējams tiesā kā patstāvīgs pieteikuma priekšmets.

Lai tiesa administratīvā procesa kārtībā varētu izskatīt lietu, ir nepieciešams konstatēt, kādā tieši veidā ar konkrētas iestādes darbību (vai bezdarbību) konkrētajā gadījumā ir noticis individuāli noteiktas personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Turklāt, šim aizskārumam jābūt izdarītam valsts pārvaldes jomā un tam jābūt ar galēja noregulējuma raksturu.

Tādējādi bezdarbība par faktisko rīcību atzīstama tikai tad, ja privātpersonai ir subjektīvās tiesības no iestādes prasīt attiecīgo darbību valsts pārvaldes jomā un šai darbībai ir galēja noregulējuma raksturs.

Pirmkārt, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss neparedz iestādes neizpildītā pienākuma pārsūdzēšanu. Otrkārt, privatizācijas paziņojuma nenosūtīšanas patstāvīga pārsūdzēšana neizriet arī no Administratīvā procesa likuma. Dzīvokļa privatizācijas paziņojuma nosūtīšana ir viena no privatizācijas procesa ietvaros veiktām darbībām. Tikai tāpēc vien, ka procesa laikā nav veikta darbība un tas ir radījis kādas sekas, tā nav uzreiz uzskatāma par faktisko rīcību.

Turklāt jāņem vērā, ka pēc būtības šo jautājumu nav iespējams izvērtēt autonomi, atrauti no galīgā administratīvā akta, jo tikai pēc galīgā lēmuma pieņemšanas tiesai būs iespējams izvērtēt, vai un kādā veidā konkrētā atbildētāja bezdarbība ir ietekmējusi pieteicēja tiesības privatizēt savu īrēto dzīvokli.

[15] Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka pareizai lietas izspriešanai jānoskaidro, vai šajā administratīvajā procesā ir pieņemts galīgais lēmums, tas ir, vai tas rada galīgas tiesiskas sekas pieteicējam un vai pieteicējam ir subjektīvas tiesības šo lēmumu pārsūdzēt tiesā.

Ja persona nav apmierināta ar privatizācijas procesa ietvaros veikto darbību – bezdarbību – tiesā var iesniegt pieteikumu, kad sagaidīts procesa noslēgums, proti, pieņemts gala lēmums par attiecīgā privatizācijas objekta privatizēšanu. Tādējādi tiesa, lemjot par šā lēmuma tiesiskumu (kaut vai tikai procesa daļā par dzīvokļa privatizācijas paziņojuma nenosūtīšanu), var pilnvērtīgi izvērtēt lietas apstākļus un dot savu novērtējumu šai konkrētajai bezdarbībai.

No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējs nav vērsies iestādē ar lūgumu par galīgo noregulējumu, proti, pieteicējs nav iesniedzis privatizācijas pieteikumu, neskatoties uz to, ka tiesības privatizēt savu īrēto dzīvokli, pieteicējam izriet no likuma.

No likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" normām, vērtējot tās kopumā, secināms, ka privatizācijas paziņojumam ir vien informatīvs raksturs, ar kuru atbildētājs paziņo, ka dzīvojamā māja ir nodota privatizācijai un tādējādi ir uzsākta dzīvokļu plānveida privatizācija, tomēr konkrētais privatizācijas paziņojums nerada, neizbeidz, kā arī nekādā veidā neierobežo pieteicēja, no likuma izrietošās tiesības, privatizēt savu īrēto dzīvokli, gan pirms šī privatizācijas paziņojuma saņemšanas, gan arī pēc tam.

Tiesas vērtējumā iepriekšminētais norāda, ka atbildētāja bezdarbība ir vērtējama kā procesuāla darbība iestādē uzsākta administratīvā procesa ietvaros, kura gala rezultātā tiktu pieņemts lēmums par dzīvokļa privatizēšanu, nevis kā patstāvīga faktiskā rīcība.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka dzīvokļa privatizācijas paziņojumam nav galīgā noregulējuma rakstura un tādējādi prasījums par šī paziņojuma nenosūtīšanas atzīšanu par prettiesisku nav atzīstams par prasījuma priekšmetu Administratīvā procesa likuma izpratnē.

[16] Tiesa uzskata, ka atbildētāja rīcība, konkrētajā gadījumā – bezdarbība, neatbilst nevienai no Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas noteiktajām

administratīvā akta vai Administratīvā procesa likuma 89.panta pirmās daļas noteiktajām faktiskās pazīmēm.

Respektīvi, ar dzīvokļa privatizācijas paziņojuma nosūtīšanu vai nenosūtīšanu netiek nodibinātas, grozītas, konstatētas vai izbeigtas nekādas konkrētas tiesiskās attiecības un netiek konstatēta faktiskā situācija, šī atbildētāja bezdarbība konkrētajā gadījumā pieteicējam nerada ne tiesiskas, ne faktiskas sekas, tai nav galīgā noregulējuma rakstura, tā ir procesuāla darbība un pieteikums par šīs bezdarbības atzīšanu par prettiesisku nav skatāms administratīvā procesa kārtībā.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu šajā daļā tiesvedība lietā ir izbeidzama, jo lieta šajā daļā nav skatāma administratīvā procesa kārtībā.

Vienlaikus tiesa norāda, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 284.pantu, ja tiesvedība izbeigta, atkārtota griešanās tiesā pret to pašu atbildētāju par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata nav pieļaujama.

[17] Izvērtējot, vai atbildētāja Lēmums atzīstams par tiesisku un pamatotu, tiesa konstatē turpmāk minēto.

[17.1] Tiesu praksē ir nostiprinājusies atziņa, ka neatkarīgi no tā, vai administratīvā procesa rezultāts ir adresātam labvēlīgs vai nelabvēlīgs, administratīvajam procesam iestādē jānotiek atbilstoši administratīvā procesa principiem un spēkā esošajām tiesību normām.

Saskaņā ar patvaļas aizlieguma principu ikviena valsts pārvaldes iestāde var rīkoties vienīgi tai deleģētās kompetences ietvaros, ievērojot ārējos normatīvajos aktos noteiktos pienākumus un tiesības.

[17.2] Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus.

No minētās tiesību normas izriet, ka taisnīgs administratīvā akta izdošanas process, līdzīgi kā taisnīgs tiesas process, sastāv no divām daļām – taisnīga un tiesību normām atbilstoša procesa un taisnīga un tiesību normām atbilstoša rezultāta (*skat. piem., Satversmes tiesas sprieduma lietā Nr.2004-10-01 „Par Civilprocesa likuma 132.panta pirmās daļas 3.punkta un 223.panta 6.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam”. Latvijas Vēstnesis, 2005. 18.janvāris, Nr.9, secinājumu daļas 6.punkts*).

[17.3] Fakts, ka iestāde ir nonākusi pie taisnīga un tiesību normām atbilstoša rezultāta, neizslēdz prettiesiskumu attiecīgā lēmuma pieņemšanas procesā, savukārt taisnīgs un tiesību normām atbilstošs lēmuma pieņemšanas process pats par sevi nenodrošina taisnīgu un tiesisku rezultātu. Līdz ar to Administratīvo lietu departamenta ieskatā arī gadījumā, ja konkrētā administratīvā procesa rezultāts ir personai labvēlīgs, tai ir tiesības uz attiecīgā lēmuma pieņemšanas procesa tiesiskuma pārbaudi neatkarīgā, objektīvā un ar likumu izveidotā tiesā atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103.panta otrajai daļai, kas paredz, ka tiesa administratīvajā procesā, pildot savus pienākumus, pati objektīvi noskaidro lietas apstākļus un dod tiem juridisku vērtējumu. Norādītais iespējams, pieteicējam vēršoties ar pieteikumu tiesā par attiecīgajā administratīvajā procesā pieņemto galīgo lēmumu un pārsūdzot nevis šā lēmuma rezultātu materiālo tiesību izpratnē, bet lūdzot tiesu izvērtēt konkrētā lēmuma pieņemšanas procesuālos aspektus (*skat.: Augstākās tiesas Senāta*

Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 30.maija lēmuma lietā Nr.SKA-394/2007 9.punktu).

[17.4] Atbildētājs Lēmumu pamatojis ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 19.panta piekto daļu, kas nosaka, ka iestāde mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē zaudējumu atlīdzinājuma tiesisko pamatu un pieņem lēmumu par zaudējumu atlīdzinājuma piešķiršanu un atlīdzinājuma apmēru vai arī par iesnieguma noraidīšanu.

No minētās tiesību normas izriet iestādes pienākums izvērtēt zaudējumu atlīdzinājuma tiesisko pamatu.

Savukārt par zaudējumu atlīdzinājuma tiesisko pamatu minētā likuma izpratnē atzīstama prettiesiska iestādes faktiskā rīcība vai prettiesisks administratīvais akts.

Turklāt atbilstoši minētā likuma 6.pantam, tiesības uz atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No atbildētāja Lēmuma secināms, ka atbildētājs nav konstatējis minētajās tiesību normās noteikto zaudējumu atlīdzināšanas tiesisko pamatojumu, proti, nav konstatējis prettiesisku faktisko rīcību vai prettiesisku administratīvo aktu, kas radīja zaudējumus nodarošas sekas.

[17.5] Tiesa konstatē, ka pieteicējs iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu, pamato ar prettiesisku iestādes rīcību – bezdarbību, nenosūtot pieteicējam dzīvokļa privatizācijas paziņojumu.

Kā vairākkārtīgi jau atzīts administratīvo tiesu praksē, tad prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu nevar būt patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir saistīts ar pamatprasījumu par administratīvā akta atcelšanu vai atzīšanu par prettiesisku, vai arī iestādes faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku.

Lemjot jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, jākonstatē tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un nodarīto kaitējumu, proti, ir jākonstatē, ka minētā faktiskā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Ņemot vērā, ka tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka konkrētajā gadījumā minētā atbildētāja rīcība nav atzīstama par iestādes faktisko rīcību Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī to, ka pieteicējs nav vēlējies privatizācijas procesa galīgo noregulējumu, proti, nav iesniedzis privatizācijas pieteikumu par sava īrētā dzīvokļa privatizāciju un atbildētājs ar lēmumu nav šo jautājumu izlēmis, tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējams pamatprasījums, proti, prettiesiska faktiskā rīcība vai prettiesisks administratīvais akts, ar kuru pieteicējam varētu būt nodarīti zaudējumi un kaitējums.

[17.6] Administratīvā procesa likuma 92.pantā noteikts, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tādējādi, ņemot vērā, ka minētais morālā kaitējuma un mantiskā zaudējuma atlīdzinājums tiek saistīts tikai ar atbildētāja prettiesisku faktisko rīcību un ievērojot tiesas secināto, ka konkrētā atbildētāja procesuālā darbība nav vērtējama kā faktiskā rīcība, bet tiesību norma paredz prasījuma tiesības uz morālā kaitējuma un mantiskā

zaudējuma atlīdzinājumu tikai saistībā ar prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku iestādes faktisko rīcību, tad tiesa secina, ka minētais prasījums nav skatāms atrauti no pamata prasījuma, tad tiesas vērtējumā izskatāmās lietas ietvaros nav skatāms arī prasījums par morālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzināšanu. Minētos prasījumus būtu jāvērtē vērtējot galīgā administratīvā akta (lēmuma par privatizāciju) izdošanas procesa tiesiskumu.

[17.7] Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka atbildētājs pamatoti ir noraidījis pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu.

Tiesa, pārbaudot lietas materiālus, kā arī ievērojot iepriekš konstatēto, atzīst, ka atbildētājs pamatoti ir noraidījis pieteicēja iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu, jo nav konstatējams zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamatojums.

[17.8] Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka pieteikums daļā par mantisko zaudējumu 2044 latu apmērā un morālā kaitējuma 4000 latu apmērā atlīdzināšanu ir noraidāms.

[18] Tomēr, no lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicēja ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu vērsies pie atbildētāja 2006.gada 21.septembrī.

Tādējādi atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 19.panta piektajā daļā noteiktajam, atbildētājam bija pienākums viena mēneša laikā pieņemt lēmumu par zaudējumu atlīdzināšanu vai iesnieguma noraidīšanu.

Atbildētājs Lēmumu pieņēmis 2007.gada 21.martā.

Ievērojot minēto, tiesa konstatē, ka atbildētājs nav ievērojis Lēmuma izdošanas procesuālos priekšnoteikumus, proti, nav ievērots Lēmuma izdošanas procesuālais termiņš.

Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, procesuālo tiesību normu pārkāpums ir jāvērtē atkarībā no tā ietekmes uz galīgo lēmumu, tas ir, jānoskaidro minētā procesuālā pārkāpuma ietekme uz administratīvā akta saturu. Attiecībā uz privātpersonu procesuālais pārkāpums kļūst tiesiski nozīmīgs tikai tad, ja tas ietekmēja vai varēja ietekmēt administratīvā akta saturu *(skat.: Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta sprieduma lietā Nr.SKA-386/2006 7. un 8.punktu).*

Tādējādi secināms, lai arī iestādei noteiktā termiņa neievērošana ir procesuāls pārkāpums, tas jāvērtē atkarībā no tā ietekmes uz Lēmumu.

No minētajā izriet, ka iestādes pieļautais procesuālā termiņa nokavējums pats par sevi nevar būt par pamatu, lai atzītu Lēmumu par spēkā neesošu vai atceļamu.

Turklāt gadījumā, ja pieteicējs uzskatīja, ka atbildētājs neievēro likumā noteikto Lēmuma pieņemšanas termiņu, tiesiskais risinājums, proti, personas iespējamā rīcība šādā gadījumā, noteikta Administratīvā procesa likuma 49.panta otrajā daļā, saskaņā ar kuru pieteicējam bija tiesības vērsties tiesā ar attiecīgu prasījumu par pienākuma uzlikšanu atbildētājam pieņemt Lēmumu konkrētā termiņā.

Tiesa atzīst, ka konkrētajos lietas apstākļos minētais procesuālais pārkāpums Lēmuma pieņemšanas procesā neietekmē pieņemtā Lēmuma tiesiskumu pēc būtības, proti, tā saturu attiecībā uz pieteicēju.

[19] Savā pieteikumā pieteicēja arī lūdz atlīdzināt viņam nodarīto morālo kaitējumu, kas nodarīts ar minēto Lēmuma procesuālo pārkāpumu, proti, likumā noteiktā termiņa neievērošanu.

Latvijas Republikas Satversmes 92.pants citastarp noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņiem nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tiesu praksē morālais kaitējums tiek saprasts kā naudas izteiksmē nosakāmas subjektīvās ciešanas, kuru iemesls ir prettiesisks cietušā tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Minēto apliecina arī Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantā ietvertais morālā kaitējuma jēdziens, proti, morālais kaitējums minētā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Atbilstoši likuma 11.panta trešās daļas nosacījumiem morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma aplīdzinājuma apmēru.

Savukārt saskaņā ar likuma 14.panta pirmo daļu personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzdalību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savā spriedumā (*skat.: Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 17.janvāra spriedumu lietā Nr.SKA-8*) norādījis, ka, izlemjot jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, tiesai, lai noteiktu tiesības uz atlīdzinājumu, jākonstatē tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto kaitējumu, tas ir, jākonstatē objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām kaitējumu radošām sekām. Proti, jākonstatē, ka minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis sekas.

Morālā kaitējuma atlīdzināšanas gadījumā morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

[20] Ievērojot [19] minēto, tiesa secina, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma piešķiršanai nepieciešams konstatēt šādus apstākļus:

[20.1] personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums;

[20.2] personas morālas ciešanas;

[20.3] tieša cēloņsakarība un objektīva saikne starp [20.1] un [20.2] apakšpunktos norādītajiem apstākļiem, kas nenovēršami radījis kaitīgās sekas;

[20.4] konstatējot [20.1] – [20.3] apakšpunktos norādītos apstākļus, tiesai, ņemot vērā visus konkrētās lietas faktiskos apstākļus, jānosaka morālā kaitējuma apmērs.

[21] Tiesa konstatē, ka atbildētājs, nesniedzot pieteicējam atbildi likumā noteiktā termiņā, ir pieļāvis pieteicēja tiesību, saņemt atbildi normatīvajos aktos norādītajā kārtībā un termiņā, aizskārumu.

Personas morālas ciešanas morālā kaitējuma atlīdzinājuma izpratnē ir tiesas vērtējuma jautājums, kura rezultātā tiesai jākonstatē apstākļi, kas izraisījuši morālas ciešanas un šo ciešanu apmērs.

Konkrētajā lietā tiesai jānoskaidro, kādā veidā un apmērā atbildes nesniegšana likumā noteiktajā termiņā radīja morālas ciešanas pieteicējam.

[22] Pieteicējs norāda, ka morālais kaitējums 540 latu apmērā viņam nodarīts sakarā ar atbildētāja Lēmuma pieņemšanas termiņa novilcināšanu par pieciem mēnešiem, tādējādi pieteicējs uzskata, ka viņam pienākas morālā kaitējuma atlīdzināšana par katru Lēmuma pieņemšanas novilcināto mēnesi, vienas minimālās mēnešalgas apmērā par katru novilcināto mēnesi, proti, par 2006.gada diviem mēnešiem – 90 lati mēnesī, bet par 2007.gada trīs mēnešiem – 120 latu mēnesī.

Tādējādi tiesai jānoskaidro, vai pieteicēja norādītais zaudējumu apmērs ir pamatots un atbilstošs.

[23] Izvērtējot pieteikumā minētos argumentus attiecībā uz morālo kaitējumu un ar Lēmuma nepieņemšanu noteiktajā termiņā radītajām morālajām ciešanām, tiesa nesaskata apstākļus, kas liecinātu par to, ka iestāde būtu rīkojusies ar mērķi vispār liegt pieteicējam tiesības saņemt atbildi vai pazemot pieteicēju. Kā izriet no lietas materiāliem, atbildētājs, lai arī ar nokavēšanos, tomēr ir izskatījis pieteicēja iesniegumu un pieņēmis attiecīgu Lēmumu.

Turklāt tiesa konstatē, ka pieteicējs nav norādījis nevienu apstākli, kuru tiesa varētu atzīt kā pieteicēja morālas ciešanas apliecinošu vai par pietiekami pamatotu morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanai.

Tādējādi tiesa secina, ka nav pamata noteikt morālā kaitējuma atlīdzinājumu pieteicējam, jo pieteicējs nav norādījis uz morālām ciešanām, kā arī tiesa nekonstatē pieteicēja morālas ciešanas, ko radījusi atbildētāja Lēmuma nepieņemšana likumā noteiktā termiņā.

[24] Ņemot vērā iepriekš konstatētos faktus un izdarītos juridiskos apsvērumus, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots. Tādējādi pieteicēja pieteikums daļā par Lēmuma atcelšanu un kaitējuma un zaudējumu atlīdzināšanu ir noraidāms.

Savukārt daļā par atbildētāja faktiskās rīcības, kas izpaudās kā bezdarbība, proti, nenosūtot pieteicējam dzīvokļa privatizācijas paziņojumu, atzīšanu par prettiesisku, tiesvedība ir izbeidzama, jo minētā atbildētāja rīcība nav atzīstama par iestādes faktisko rīcību, bet ir atzīstama par atbildētāja procesuālu darbību, kas pārbaudāma vienlaicīgi ar galīgo administratīvo aktu.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš konstatēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, 282.panta 1.punktu un 283.pantu, 289. - 291.pantu, tiesa

nosprieda:

Noraidīt *A.P.* pieteikumu daļā par Grobiņas pagasta padomes 2007.gada 21.marta lēmuma (sēdes protokols Nr.5, 8§) atcelšanu, mantisko zaudējumu 2044 latu apmērā un morālā kaitējuma 4540 latu apmērā atlīdzināšanu.

Izbeigt tiesvedību daļā par Grobiņas pagasta padomes faktiskās rīcības, bezdarbības, atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Pilns spriedums sastādīts un parakstīts 2008.gada 26.jūnijā.

Tiesnese (paraksts) I.Petrovska

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnese_____ I.Petrovska

Rīgā, 2008.gada 26.jūnijā.